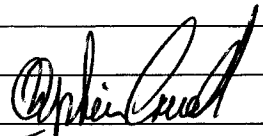

KI-notat nr.: 29/2011 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Småkraft AS/Bortnen kraftverk		
Fylke/kommune:	Sogn og Fjordane/Bremanger		
Ansvarlig:	Øystein Grundt	Sign.:	
Saksbehandler:	Frank Jørgensen	Sign.:	
Dato:	25 AUG 2011		
Vår ref.:	NVE 200905444-23		
Sendes til:	Søker og alle som har uttalt seg til saken		

Middelthuns gate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO
Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no
Org. nr.:
NO 970 205 039 MVA
Bankkonto:
0827 10 14156

Søknad om tillatelse til bygging av Bortnen kraftverk i Bremanger kommune i Sogn og Fjordane fylke

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	4
Høring og distriktsbehandling	6
Søkers kommentar til høringsuttalelsene	18
Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader	22
NVEs vurdering	27
NVEs konklusjon	34

Sammendrag

Søknaden gjelder tillatelse etter § 8 i vannressursloven til bygging av Bortnen kraftverk i Bortneelva og behandles i henhold til reglene i kap. 3 i samme lov. Det er søkt om tillatelse etter energiloven for etablering av nødvendige høyspentanlegg.

Prosjektområdet ligger i Bremanger kommune i Sogn og Fjordane. Nedbørfeltet på 14,3 km² har sitt utspring fra fjellområdene ved Klakegga og renner ut i fjorden ved Bortnen. Det omsøkte prosjekt vil utnytte fallet mellom kote 159 og kote 40, dvs. en fallhøyde på 119 meter. Ved planlagt inntak i Bortneelva er middelvannføringen på 1,42 m³/s. Vannveien vil bli om lag 1500 meter lang og vil gå på nordsiden av elva. I følge søknaden vil vannveien hovedsakelig bestå av nedgravd/overdekte rør. Planlagt installert effekt vil bli på ca. 2,6 MW med en maksimal slukeevne på 2,83 m³/s. Midlere årsproduksjon er beregnet til 7,7 GWh, fordelt med 5,1 GWh vinterproduksjon og 2,6 GWh sommerproduksjon. Det er foreslått slipp av minstevannføring på 108 l/s hele året. Utbyggingskostnaden er beregnet til 20,3 mill. kr.

En utbygging iht. planene vil gi en reduksjon av INON-område sone 2 med 1,5 km².

Bremanger kommune bemerker at tiltaket vil bli et stort inngrep i et urørt område og at området har innehar store naturverdier. Kommunen tilrår likevel at det blir gitt konsesjon på visse vilkår. Kommunen legger vesentlig vekt på at tiltaket vil gi positive ringvirkninger i et område med økende fraflytting.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane frarår konsesjon. Fylkesmannen mener at ei utbygging som omsøkt ikke er forenelig med naturverdiene i området og at biologisk mangfold ikke kan ivaretas med avbøtende tiltak.

Sogn og fjordane fylkeskommune tilrår konsesjon, men forutsetter at oppmurte deler av vei og bru ikke blir ødelagt. De foreslår at rørgaten blir flyttet over til sørsiden av Bortneelva.

Sogn og Fjordane turlag mener at tiltaket er i klar konflikt med friluftsinnteresser, men under tvil, innenfor det de har akseptert i andre saker. Turlaget mener at konfliktene med biologisk mangfold er mye større enn for friluftslivet.

Grunneierne i området er hovedsakelig positiv til en ev. utbygging. Grunneierne mener skogsvei inn i dalen er av stor betydning for næring og framtidig bosetning i bygda. Det gjenstår noe avklaring av privatrettslig karakter, men dette er ikke til hinder for at NVE kan fatte vedtak i saken.

Influensområdet framstår som urørt og store deler består av verdifulle naturtyper. Elva ligger i ett trangt vestvendt dalføre preget av mye nedbør og høy luftfuktighet. Topografi, klima og påvirkningsgrad fører til en meget høy konsentrasjon av verdifulle naturtyper og rødlistearter. Potensialet for ytterligere funn av rødlistede arter er vurdert som stort. Spesielt blir den rødlistede fossegrimemosen tillagt stor vekt i miljørapporten. Når det gjelder fuktighet er denne mosen en meget kravfull art. Lokaliteten av fossegrimemose blir beskrevet som den viktigste og største i landet, sammen med en lokalitet i Luster. En om lag 1 km lang og 30 meter brei rørgate og anleggsvei er planlagt igjennom en svært verdifull naturtype (rik edellauvskog) med kategori A. Området er svært sidebratt og meget krevende for teknisk gjennomføring. Den største trusselen for naturmiljøet ved en ev. utbygging antas likevel å være den indirekte effekten i form av redusert luftfuktighet i dalføret, da mye av naturverdiene er knyttet opp mot høy luftfuktighet. Det planlagte kraftverket ligger i et område med store naturverdier og konsekvensen av en ev. utbygging er satt til stor-meget stor i biologisk mangfold rapporten. Nedenfor planlagt kraftstasjon er det en anadrom strekning på 2,2 km der det går både laks og sjørøtt. Et utfall i kraftstasjonen kan få store konsekvenser også for denne delen av elva, men dette kan løses gjennom krav om forbislippingsanordning

Under NVEs befarings kunne en registrere at en utbygging vil være svært teknisk krevende om utbyggingen ikke skal fremstå som skjæmmende. Området er meget sidebratt og på de flatere partiene er det mye storsteinet ur. Framføring av vannvei vil berøre store deler av den gamle ferdselsvegen slik rørgaten er planlagt.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 7,7 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag i fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. I 2010 klarerte NVE om lag 0,9 TWh ny energi fra småkraftverk. De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. NVE mener at så lenge disse interessene ikke er av svært stor verdi eller at de kan avbøtes i tilstrekkelig grad gjennom vilkår, så kan det gis en konsesjon til tiltaket. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi. I denne saken er det største konfliktnivået knyttet til de store naturverdiene i området der store deler av naturtypene er meget fuktighetskrevede og vannføringen på den berørte strekningen vil bli sterkt redusert. I tillegg vil etablering av anleggsveg

og rørgate i ett krevende område gi betydelige terrenginngrep og bidra til å skjemme områdets karakter. Bortneelva innehar etter vår oppfatning så store naturverdier at dette ikke er forenelig med ei utbygging som omsøkt.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene av det omsøkte tiltaket er større enn fordelene for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 ikke er oppfylt. NVE avslår med dette Småkraft AS sin søknad om å få bygge Bortnen kraftverk.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Småkraft AS, datert 16.11.2006:

"Småkraft AS ønsker å utnytte fallet i Bortneelva og søker herved om tillatelse til følgende utbygging:

- 1. Etter vannressurloven, jf. § 8, om tillatelse til:*
 - å bygge Bortneelva kraftverk*
- 2. Etter energiloven om tillatelse til:*
 - Bygging og drift av Bortneelva kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden.*
- 3. Etter forurensningsloven om tillatelse til:*
 - Gjennomføring av tiltaket.*
- 4. Etter oteigningslovens § 2 punkt 51 om samtykke til å ekspropriere nødvendige fallrettigheter for:*
 - Bygging av Bortneelva kraftverk som beskrevet i søknaden.*

Det opplyses at det er inngått avtale med 98 % av fallrettighetshaverne. For de resterende 2 % har det vært gjort forsøk på å komme frem til minnelig avtale."

Bortnen kraftverk, hoveddata			
TILSIG		Hovedalternativ	Ev. alternativ 2
Nedbørfelt	km ²	14,3	
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	42,8	
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	99	
Middelvannføring	m ³ /s	1,42	
Alminnelig lavvannføring	m ³ /s	0,054	
5-persentil sommer (1/5-30/9)	m ³ /s	0,09	
5-persentil vinter (1/10-30/4)	m ³ /s	0,04	
KRAFTVERK			
Inntak	moh.	159	
Avløp	moh.	40	
Lengde på berørt elvestrekning	m/km		
Brutto fallhøyde	m	119	
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,25	
Slukeevne, maks	m ³ /s	2,83	
Slukeevne, min	m ³ /s	0,28	
Tilløpsrør, diameter	mm	1000	
Tunnel, tverrsnitt	m ²		
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	1500	
Installert effekt, maks	MW	2,6	
Brukstid	timer	3100	
MAGASIN			
Magasinvolum	mill. m ³		
HRV	moh.	159	
LRV	moh.	158	
PRODUKSJON			
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	5,1	
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	2,6	
Produksjon, årlig middel	GWh	7,7	
ØKONOMI			
Utbyggingskostnad	mill.kr	20,3	
Utbyggingspris	kr/kWh	2,7	
Bortnen kraftverk, elektriske anlegg			
GENERATOR			
Ytelse	MVA	3,0	
Spenning	kV	0,69	
TRANSFORMATOR			
Ytelse	MVA	3,0	
Omsetning	kV/kV	0,69/22	
NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)			
Lengde	km	2000	
Nominell spenning	kV	22	
Luftlinje el. jordkabel			

Høring og distriktsbehandling

NVE har mottatt følgende høringsuttalelser til søknaden:

Bremanger kommune uttaler følgende i brev av 20.02.2010:

"Området er i arealdelen til kommuneplanen frå 2004 avsett til landbruks, natur- og friluftsområde. Deler av tiltaket skal handsamast etter Plan- og bygningslova. Ein føreset at tiltakshavar tek kontakt med kommunen for å avklare dette, slik det også framgår av søknad.

Anleggstiltaket omfattar m.a. nedgraving/-skyting av røyrgate på ca 1,5. km og byggjing av ny veg med 2 km, i tillegg til oppgradering av ca 1. km veg. Det skal leggjast jordkabel med ca. 2 km til trafostasjon. Deler av denne blir liggjande under veg. Kraftverksbygningen vert på ca. 70 m². Det er planlagt uttak av inntil 3000 m³ lausmassar i breelvavsetning nede i sjølve Bortnen til bruk i anlegget.

Tiltaket inneber eit stort inngrep i det tronge dalføret i Bortnen, som særleg i austre del framstår som urøyr naturområde.

Det er gjort undersøkingar av biologisk mangfald, og denne viser at dalen i så måte har stor verdi, m.a. grunna raudlistearter og varmekjær vegetasjon. Nedste delen av elva er fiskeførande. I søknaden er det difor m.a. sett vilkår om minstevassføring for å minske dei negative verknadene for flora/fauna. Det er vidare skrive avtale med grunneigarane om at uttak av skog i austre deler av dalføret ikkje kan gjerast slik at det skader det biologiske mangfaldet.

Elva inngår ikkje i verneplan for vassdrag. Det er likevel eit alment krav at det skal takast omsyn til miljøkonsekvensar ved nye tiltak. Ein føreset difor at minstevassføring vert kravd slik det framgår av søknad, med 108 l/s, og at det vidare i alle deler av anlegget vert lagt vekt på minimalisering av terrenginngrep. Revegetering må gjerast med stadeigne arter, og ikkje framande såfrøblandingar.

Det skal etablerast to bruer. Det er planlagt forsterking av eksisterande bru. Dersom kostnadene til dette vert vesentlege, bør det vurderast å la brufundamenta stå att som eit kulturminne, og heller byggje ny på anna tomt.

Det må leggjast vinn på å samordne behovet for masse med uttak av tunnelmasse i samband med byggjing av tunnel Bortnen – Sordalen. Det skal etablerast eit stort massedeponi i Bortnen i samband med dette, og det er difor uheldig dersom det må gjerast inngrep i naturterreng, breelvavsetning, for å skaffe desse massane.

Tiltaket har vesentlege positive samfunnsverknader ved auka verdiskaping lokalt, og er i så måte eit godt næringstiltak i eit område prega av minkande folketal. Ein kan nok vidare forvente auka friluftslivferdsel ved byggjing av Bremangersambandet del II, som gjer området lettare tilgjengeleg."

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane uttaler følgende i brev av 08.03.2010:

”

Fylkesmannen meiner at ei utbygging slik som omsøkt ikkje kan sameinast med dei naturverdiane som ligg langs Bortneelva. Etter Fylkesmannen si vurdering kan ikkje inngrepa og dei negative verknadene for biologisk mangfald avbøtast med tiltak. Omsøkte prosjekt er ikkje i samsvar med den internasjonale konvensjonen om biologisk mangfald og den nye naturmangfaldlova §§ 4, 5 og 9. Fylkesmannen rår i frå bygging av Bortneelva kraftverk.

Vi viser til oversending frå NVE datert 27.11.2009.

Bakgrunn

Småkraft AS søker om å byggje eit småkraftverk i Bortneelva. Nedbørsfeltet er 14,3 km², middelvassføringa er på 1,42 m³/s og maks slukeevne er planlagt til 2,83 m³/s. Alminneleg lågvassføring er rekna til 0,054 m³/s, 5-persentil sommar/vinter er rekna til 0,09/0,04 m³/s. Kraftverket vil nytte fallet mellom kote 159 og kote 40. Røyrkata på 1500 m skal gravast ned på heile strekninga, diameter på tillaupsrøyra vert 1,0 m. Kraftstasjonen vil få ein installasjon på 2,6 MW som gir ein årleg middelproduksjon på 7,7 GWh. Det er søkt om minstevassføring lik 0,108 m³/s (det doble av alminneleg lågvassføring).

Vurdering

Til søkjar opplyser vi at Fylkesmannen skal vurdere denne saka i høve til allmenne interesser, jf. § 8 i vassressurslova. Dette omfattar tema som naturmiljø (m.a. landskap, biologisk mangfald, inngrepsfrie naturområde, fisk) og friluftsliv. NVE har avgjerdsrett etter vassressurslova. Vidare vurderer Fylkesmannen søknaden i høve til lakse- og innlandsfiskelova og ureiningslova. Miljøverndepartementet har avgjerdsrett etter ureiningslova når det gjeld uttak av vatn i samband med vasskraftutbygging. Fylkesmannen og andre forvaltningsorgan skal også vurdere saka i høve til naturmangfaldlova.

Landskap og friluftsliv

Bortnedalen er ein trong dal der nedre delar er ein del påverka med gardar, veg, beite og kraftline. Frå der traktorvegen sluttar og vidare innover er dalføret lite påverka og det er berre stien/kjerrevegen og restane etter ”gamlestøylen” som vitnar om menneskeleg påverknad. Ny veg fram til inntaket og røyrkatetrase vil bli dominerande landskapsinngrep i det tronge dalføret, særleg til det blir tilgrodd.

Når det gjeld friluftsliv så går det sti inn til Bortnestølen og vidare inn Fagredalen. Stien går langsetter elva på den planlagt utbygde elvestrekninga, og ei redusert vassføring vil redusere opplevingsverdien av elva. Redusert oppleving av elva vil særleg gjere seg gjeldande i periodar med låg vasstand. Det vert opplyst at bruken av utbyggingsområdet i liten grad vert nytta som turområde. Vi viser elles til Sogn og Fjordane Turlag sin uttale om friluftsliv og kva påverknad ei utbygging vil få for friluftslivsinteressene.

Naturmiljø, biologisk mangfold

Bortnedalen og Bortneelva har spesielle kvaliteter som gir området eit godt grunnlag for fuktigheitskrevjande artar. Hovudelva har forholdsvis moderat og jamt fall, utan innsjøar. Elva ligg langt ut mot kysten med mykje nedbør og generelt høg lufråme. Bortnen har 2000-3000 mm nedbør per år, eit snitt på 220-240 dagar i året med 0,1 mm eller meir nedbør (Moen 1998). Elva er lite eksponert for sol ved at den ligg øst-vest-orientert og renn gjennom eit ganske trongt dalføre. Dalføret er lite påverka av inngrep i nyare tid, bortsett frå noko busetnad nedanfor tiltaksområdet, ei kraftline opp til planlagt kraftstasjon, og nokre små plantefelt med gran.

Aurland Naturverkstad har utarbeidd ein rapport om biologisk mangfold for prosjektet. På bakgrunn av funn og anbefalingar frå Aurland Naturverkstad, vart det gjennomført supplerande undersøking av naturtypar og raudlista artar i området. Tilleggsundersøkinga er utarbeidd av Miljøfaglig Utredning. I konklusjonen av verdivurderinga skriv Miljøfaglig Utredning følgjande:

"Fire verdifulle naturtyper, hvorav to med stor verdi (svært viktig) og to med middels verdi (viktig) er kjent innenfor utredningsområdet. Videre er det påvist 8 rødlistearter (samt en som ansees feilaktig plassert på rødlista) og 3 rødlistekandidater innenfor området, og potensialet for forekomst av ytterligere rødlistearter er tilstede. Flere av artene er sjeldne og kravfulle og for en art (fossegrimemose) er dette en av landets viktigste forekomster. Konsentrasjonen av verdifulle naturmiljøer og rødlistearter langs Bortneelva er uvanlig høy og det er få eller ingen andre vassdragsnære miljøer i regionen som kan vise til noe lignende."

Miljøfaglig Utredning skriv vidare under samanlikning med øvrige nedbørfelt/andre vassdrag:

"Samlet sett vurderes Bortneelva som en meget sjelden vassdragstype. Det er knapt kjent lignende trange, bekkeløfilignende vassdrag med en tilsvarende lav påvirkningsgrad og med så høye naturverdier og godt grunnlag for fuktighetskrevennde arter ut mot kysten på Vestlandet."

Norsk raudliste vart revidert i 2006 (etter at rapporten frå Miljøfaglig Utredning vart levert) og status for raudlista artar innanfor dei fire registrerte naturtypane langs Bortneelva er no sju raudlista artar (tre av dei påviste raudlista artane er falle ut, og to av raudlistekandidatane er komne inn på raudlista).

Noreg har ratifisert konvensjonen om biologisk mangfold og har eit mål om å stanse tap av biologisk mangfold innan 2010, jf. St.meld. nr. 26 (2006-2007) "Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand". Tiltaket vil vere i konflikt med fire verdifulle naturtypar, sju raudlista artar og ein sjeldsynt "vassdragstype" (Bortneelva vurderast som ein sjeldsynt "vassdragstype", jf. vurderinga frå Miljøfaglig Utredning ovanfor). Fylkesmannen vurderer at tiltaket er i strid med konvensjonen om biologisk mangfold og den nasjonale målsetjinga om å stanse tapet av biologisk mangfold innan 2010. I den nye naturmangfoldlova (trådde i kraft 01.07.2009), er det lovfesta eit forvaltningsmål for ivaretaking av naturtypar og artar, jf. §§ 4 og 5.

Tiltaket fører til ein reduksjon på 76 % av midlare vasstilsig på den planlagd utbygde elvestrekninga. Utbygginga med etablering av røyrgate, kraftstasjon, inntaksdam og tilkomstveg, medfører inngrep som kjem i konflikt med nokre av dei verdifulle naturtypane. Dei fysiske inngrepa gir fleire direkte negative effektar på naturverdiane. Miljøfaglig

Utredning meiner likevel at dei indirekte verknadane er enno meir alvorlegare, i form av redusert lufråme i dalføret (og kanskje høgare temperatur), samt auka fare for negative inngrep i form av hogst. Som eit resultat av dei store naturverdiane som vert påverka, fører dette til at samla konsekvensgrad i biologisk-mangfald-rapporten er sett til "stor til meget stor negativ".

Som moglege avbøtande tiltak skriv Miljøfaglig Utredning følgjande:

"Når det gjelder minstevassføring, så gir naturkvalitetene i dalføret, spesielt de fuktighetskrevenne artene, grunnlag for å tilrå at denne ligger vesentlig over alminnelig lavvannføring. Dette er sannsynligvis særlig viktig i tørre og varme perioder i sommerhalvåret, og betyr mye mindre i fuktige perioder sommerstid (bl.a. når det er mye naturlig tåke, dis eller yr), og heller ikke så mye vinterstid.

Et annet svært viktig avbøtende tiltak vil være å legge til rette for at tiltaket ikke medfører økt hogst i dalføret."

Utbyggjar har som avbøtande tiltak foreslått å sleppe ei minstevassføring på 108 l/s heile året (det doble av alminneleg lågvassføring). Det er vidare inngått ein avtale med grunneigarane om at den nye tilkomstvegen langs Bortneelva ikkje skal nyttast til uttak av skog som vil redusere verdien av dei fire registrerte naturtypene.

Avtalen med grunneigarane gjeld ikkje alle grunneigarane (seks av ti grunneigarar), og er heller ikkje juridisk bindande. Avtalen er såleis ingen garanti for at det ikkje vert hogst i området i framtida.

Fylkesmannen meiner at minstevassføringa som er foreslått ikkje er tilstrekkeleg til å ta vare på dei verdiane som er i området, truleg bør ikkje vassføringa reduserast i større grad ut i frå naturtilstanden. Kor stor vassføring som må til for å oppretthalde høg lufråme i dalføret veit vi ikkje. Med tanke på dei store verdiane knytt til biologisk mangfald i området bør difor føre-var-prinsippet leggjast til grunn, jf. § 9 i naturmangfaldlova.

Vi meiner at ei utbygging slik som omsøkt ikkje kan sameinast med dei naturverdiane som ligg langs Bortneelva. Etter Fylkesmannen si vurdering kan ikkje inngrepa og dei negative verknadane for biologisk mangfald avbøtast med tiltak. Omsøkte prosjekt er ikkje i samsvar med den internasjonale konvensjonen om biologisk mangfald og den nye naturmangfaldlova §§ 4, 5 og 9.

Inngrepsfrie naturområder (INON)

Utbygginga vil føre til at inngrepsfrie naturområde vert redusert. Inngrepsfri sone 2 (1-3 km frå tyngre tekniske inngrep) vert redusert med om lag 1,8 km². Sjølv om det er eit politisk mål å ta vare på inngrepsfrie naturområde, er avgangen i dette tilfellet så pass liten at det ikkje i seg sjølv er til hinder for kraftutbygginga.

Fisk og fiske

Bortneelva er laks- og sjøaureførande 2,2 km fram til eit stryk som ligg ved planlagt utløpskanal frå kraftverket. Ved uføresette utfall av kraftstasjonen vil elva nedstraums kraftverket kunne bli tørrlagt slik at fisken strandar. For å unngå dette meiner Fylkesmannen at det må installerast automatisk forbisleppingsventil i kraftstasjonen ved ein ev. konsesjon.

Kapasiteten på ventilen bør være på om lag halvparten av turbinens største slukeevne. I elva ovanfor laks- og sjøaureførande strekning er det vanleg innlandsaure. Den planlagt utbygde elvestrekninga har grovt substrat og har truleg låg verdi som gyte- og oppvekstområde for fisk. Det vert opplyst at det er ingen fiskeinteresser på denne strekninga. Føreset at det vert installert omløpsventil og minstevassføringa vert gjeldande heile året, kan vi akseptere tiltaket utifrå fiskeinteressene.

Ureining, vasskvalitet og støy

Vi ser det som lite sannsynleg at vasskvaliteten vil bli vesentleg endra av omsøkt tiltak. I høve til ureiningslova er tiltaket difor lovleg. Dersom det viser seg at tiltaket fører til skadar eller ulemper ein ikkje er klar over eller har opplysningar om no, kan det bli aktuelt å vurdere tilhøvet til ureiningslova på nytt. Tiltakshavar kan vidare bli erstatningspliktig for ev. skadar/ulempers som følgjer av tiltaket.

Det bør leggjast vekt på støydempende tiltak knytt til ev. kraftstasjon. Støynivået bør halde seg innanfor tilrådde støygrenser i T-1442 "Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging". Jf. Punkt 3.1 "Anbefalte støygrenser ved planlegging av ny virksomhet eller bebyggelse" om støy frå industri m.v.

Landbruk

Utbygginga forventast å få positiv betyding for næringsgrunnlaget og busetjing til dei gardsbruka som er delaktig i realiseringa av kraftverket.

Tilråding

Fylkesmannen meiner at ei utbygging slik som omsøkt ikkje kan sameinast med dei naturverdiane som ligg langs Bortneelva. Etter Fylkesmannen si vurdering kan ikkje inngrepa og dei negative verknadene for biologisk mangfald avbøtast med tiltak. Omsøkte prosjekt er ikkje i samsvar med den internasjonale konvensjonen om biologisk mangfald og den nye naturmangfaldlova §§ 4, 5 og 9. Fylkesmannen rår i frå bygging av Bortneelva kraftverk."

Sogn og Fjordane fylkeskommune gjorde følgende vedtak i fylkesutvalget den 22.03.2010:

- 1. Sogn og Fjordane fylkeskommune rår til at det vert gitt løyve til bygging av Bortnen kraftverk ut frå at fordelar og nytte ved tiltaket vert vurdert til å vere større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser.*
- 2. Det er ein føresetnad at kulturminne som oppmurte deler av veg og bru i naturstein ikkje vert øydelagde. Aktuelt avbøtande tiltak er her evt. å legge rørgata og kraftverket på motsett side av elva. Anleggsveg mellom kraftverket og inntaket bør etter at tiltaket er fullført, omgjeras til køyrestyrkt terreng. Det vert elles vist til Bremanger kommune sine merknader i brev til NVE.*

[...]

6. FYLKESRÅDMANNEN SI VURDERING AV FORDELER OG ULEMPER, EVT. NYE FORSLAG TIL AVBØTANDE TILTAK

Fordelane ved tiltaket er fyrst og fremst av økonomisk karakter og knytt til energiproduksjon på ca. 7,7 GWh/år. Kraftverket vil bidra til lokalt næringsgrunnlag og skatteinntekter.

Aktuelle ulemper vil vere knytt til bygningsmessige tiltak (inntaksdam, anleggsveg/traktorveg, nedgravd rørgate, kraftverksbygning, kabeltrase) og redusert vassføring i Bortneelva.

Automatisk freda kulturminne

Området er vurdert til å ha eit potensiale for funn av automatisk freda kulturminne, dvs. frå forhistorisk tid og mellomalder. Det må gjennomførast arkeologisk registrering i området. Det må difor i eit event. løve om konsesjon, setjast tydeleg krav om at tiltakshavar si undersøkingsplikt, § 9 i Lov om kulturminne, må vere gjennomført i god tid før anleggsstart. Kulturminneregistreringa må gjennomførast på snø- og telefri mark. Det må takast kontakt med Sogn og Fjordane fylkeskommune, Kulturavdelinga for å få gjennomført registreringa. Dersom automatisk freda kulturminne bli påvist, skal dei handsamast i tråd med vanleg forvaltingspraksis for slike kulturminne.

Kulturminne frå nyare tid

Tiltaket er lagt til eit område med høgt biologisk mangfald og eit gammalt kulturlandskap. I det tronge dalføret finn vi gode beiteareal og lett tilgjengeleg skog for sanking av lauv og ved. Dette tyder på at vi her står overfor eit landskapet med ei svært stor tidsdjupne, og eit landskap med aktiv bruk over svært lang tid.

Langs elva ligg eit gammalt veganlegg. Ut i frå det vi veit om slike vegfar, er det lagt mest arbeid i å byggje desse opp over vanskelege parti, parti med sterk hellande terreng eller der det er trong for bruer eller klopp. Lang Bortneelva finn vi eit slikt vegfar, dette er tydeleg illustrert av bilete 6 og 7 i konsesjonssøknaden. Ut i frå topografien i området, ser vi at det langs denne vegen er lett å ta seg fram frå Bortne, over til Ålfoten og midtre Nordfjord. Det er mykje som tyder på at vegen langs Bortneelva er eit svært gammalt kulturminne av høg kulturhistorisk verdi og eit kulturminne det ikkje må gjerast terrengmessige inngrep i. Nærmare undersøking må til for å kunne seie om vegen må reknast som automatisk freda kulturminne. Avbøtande tiltak her, kan vere å leggje heile røyrtrassen på motsatt side av elva.

Det er planer om å oppgradere den gamle brua over Bortneelva. Brua har fint oppmura vangar og brukar i naturstein. Den er i dag eit godt syneleg og viktig vegrelatert kulturminne i landskapet. Brua som kulturminne må på ingen måte verte øydelagt eller redusert ved ei omfattande oppgradering. Avbøtande tiltak kan her vere å byggje heilt ny bru i god avstand til den gamle brua.

I konsesjonssøknaden er restane etter gamlestølen trekt fram som kulturminne og landskapselement i samband med registrering av biologisk mangfald. Under anleggsarbeidet må det ikkje gjerast skade på kulturlandskapselement som geiler, vegar, steingardar, bakkereiner, bygningar eller andre synelege spor etter tidlegare landbruksaktivitet i området. Gamle ræser og vegar er å sjå på som kulturminne og viktige element i landskapet. For å få minst moglege synelege spor i landskapet og ei raskare revegetering, er det viktig å nytte naturleg vegetasjon frå staden (torv) til overdekking av grøftene.

Samla vurdering

Fylkesrådmannen meiner at det må leggjast avgjerande vekt på det som er lagt fram ang. den gamle vegen langs Bortneelva og den gamle brua over elva ved Bortnen. Heile vegen med oppmurte parti og bruer av stein må bevarast. Fylkesrådmannen meiner at avbøtande tiltak kan vere å leggje rørgata og kraftverket på motsett side av elva. Av landskapsmessige omsyn

bør anleggsvegar /rørgatetrase omgjerast til køyresterkt terreng etter at anleggperioden er over. Fylkesrådmannen støttar elles Bremanger kommune sine merknader i brev til NVE.

4. KONKLUSJON/TILRÅDING

Fylkesrådmannen rår til at det vert gitt løyve til bygging av Bortnen kraftverk ut frå at fordeler og nytte ved tiltaket vert vurdert til å vere større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser. Det er ein føresetnad at kulturminne som den gamle vegen langs elva og den gamle bru i naturstein, ikkje vert øydelagde. Aktuelt avbøtande tiltak er her evt. å legge rørgata og kraftverket på motsett side av elva. Anleggsveg mellom kraftverket og inntaket bør etter at tiltaket er fullført, omgjerast til køyresterkt terreng. Det vert elles vist til Bremanger kommune sine merknader i brev til NVE.

Statens vegvesen uttaler følgende i brev av 01.02.2010:

"Statens vegvesen arbeider med prosjektering av Bremangersambandet del 2 som er del av Fv. 614 og utgjør strekningen mellom Kolset — Bortnen — Sjødalsvatnet i Bremanger kommune. Tilkost til kraftverket vil verte frå fylkesvegen ved Bortnen. Det vert prosjektert avkøyrsløse frå fylkesvegen som kan nyttast i samband med utbygging og drift av kraftverket. I søknaden er det ikkje gjeve konkrete opplysningar om transportomfanget som utbygginga/drifta vil medføre. Vegvesenet viser til at evt. tilleggstilltak for avkøyrsløse som følgje av småkraftutbygginga er det utbyggar som må bere kostnadene for."

SFE Nett AS uttaler følgende i brev av 05.02.2010:

"Vi har følgjande kommentar til situasjonen i sentralnettet og i lokalt nett vedkomande søknaden: Den 01.04.09 vart det sendt eit brev til NVE frå Statnett i samarbeid med SFE Nett og Istad Nett om situasjonen i sentralnettet i mellom Ørskog og Aurland. I brevet er det gjort greie for den anstrengte situasjonen i sentralnettet i Sogn og Fjordane. Som det framgår er konklusjonen at det ikkje kan tillatast at det blir tilkopla meir ny produksjon i nettet mellom Aurland og Ørskog enn dei kraftverka som hadde fått konsesjon før brevet var sendt og motteke av NVE.

Statnett har, i samråd med SFE Nett, bestemt at alle kraftverk som måtte få konsesjon frå NVE etter den nemnde datoen, vil få beskjed om at tilkopling til nettet ikkje kan tillatast før sentralnettet er opprusta og overføringskapasiteten er auka. I praksis betyr dette at den nye 420 kV linja frå Sogndal til Ørskog med nødvendig transformering til 132 kV må vere etablert. Dette vil då også gjelde for nettilkopling av Bortnen kraftverk.

Som kjent har NVE gjeve konsesjon for den nemnde 420 kV linja med transformatorstasjonar mellom anna i Moskog og i Alfoten-området. Konsesjonsvedtaket er anka inn til OED. I beste fall kan ein rekne med at nødvendige tiltak i sentralnettet er gjennomført i løpet av 2014. Det er knytt betydeleg usikkerhet til eit slikt tidspunkt.

I lokalnettet vil Bortnen kraftverk bli tiknytta til SFE Nett sin transformatorstasjon i Rugsund, der det er transformering 66/22 kV. Ut frå det vi kjenner til i dag vil det vere kapasitet på nesten heile strekningen på eksisterande 22 kV linje frå transformatorstasjonen og fram til Bortnen så langt linja går i dag. Ein kortare parsell ligg på grensa til å ha nok kapasitet. Om den bør skiftast ut vil vi ta endeleg stilling til når Bortnen kraftverk eventuelt har fått konsesjon. Vi vil då sjå dette i samanheng med eventuelle andre kraftverksplanar, som måtte føreligge på dette tidspunktet.

Anlegg for nettilkopling frå planlagt kraftverk og fram til eksisterande linje vil vere kraftverket sin eigedom og ansvar."

Sogn og Fjordane Turlag uttaler følgende i brev av 19.02.2010:

"Vi viser til NVE sitt høyringsbrev av 27.11.2009 og til konsesjonssøknaden med vedlegg som er lasta ned via internett. Høyringsfråsegna vår er basert på konsesjonssøknaden med vedlegg, på generell kjennskap til området, på kontakt med Keipen Turlag, og på informasjon henta via internett. Dessverre har vi ikkje hatt høve til å reise på synfaring. (Årstida har ikkje vore særleg god til det.)

Om Sogn og Fjordane Turlag:

Sogn og Fjordane Turlag (sjå www.turistforeningen.no/sognogfjordane) er eitt av Den Norske Turistforening sine 56 medlemslag, og fylkeslag for 16 lokale lag spreidd over heile fylket. Medlemstal ved årsskiftet: 4.712. Bortnen kraftverk ligg i Keipen Turlag sitt arbeidsområde.

Om friluftsliv i det aktuelle området:

På Turkart Ålfotbreen frå 1991 er det markert ei turrute, rute nr. 44, frå Bortnen og oppover langs nesten heile elva før ruta dreiar sørover gjennom skaret nord for Ørnereidsvatnet, rundar vatnet på austsida, og går vidare ned til riksvegen litt vest for Myklebustsætra. Turruta oppover dalen er markert som sti på kartet i NVE-atlas (ved bruk av Bakgrunn N50).

I punkt 3.11 i konsesjonssøknaden er det opplyst at:

"Allmenhetens bruk av utbyggingsområdet som turområde er meget beskjedent"

*Med ein sti som er så mykje brukt at den er markert på kartet, tvilar vi på at dette stemmer heilt, men vi kjenner dessverre ikkje til kor stor bruken er. Men at bruken av området ikkje er særleg omfattande i dag, det kan vi stadfeste. Ein viktig grunn til det, er at frå kommunesenteret Svelgen går det ein 70 km lang og til dels nokså kronglete veg til Bortnen. Men no er det gjort vedtak om å bygge ny veg frå Bortnen og sørover. Då vert veglengda til Svelgen redusert frå 70 km til anslagsvis 13 – 14 km. Då vert det fine dalføret frå Bortnen og austover mykje, mykje enklare tilgjengeleg, og **det er all grunn til å tru at bruken av området som friluftsområde vil auke ganske kraftig samanlikna med i dag.** Kor stor auken vil bli, er vanskeleg å bedømme, det blir berre spekulasjonar, men auke blir det, det er det ingen tvil om!*

Som følgje av bygginga av den nye vegen som lettar tilgangen, vil kraftutbygginga kome i klår konflikt med friluftinteressene. Vi vurderer likevel ikkje konflikten til å vere større enn i mange andre småkraftsaker, så denne konflikten aleine er etter vår vurdering ikkje stor nok til å seie nei til utbygginga. I akkurat denne saka vurderer vi konflikten med biologisk mangfald som betydeleg større!

Kommentarar til utbyggingsplanane:

Slukevna for den planlagde kraftstasjonen er ifølgje det som står nedst på side 3 i konsesjonssøknaden minimum 0,14 m³/s, eller 9,9 % av middelvassføringa. Ifølgje side 7 og 8 er minimum slukevne 0,28 m³/s, eller 19,7 %. Skilnaden er altså betydeleg, og så stor at det er viktig! Maksimum slukevne er 19,3 % av middelvassføringa. 20 % + 4 % = 24 % av vatnet + minstevassføringa blir att i elva. Det er ikkje nemnt heilt konkret, men vi går ut frå at 4 % -

talet for vasslepping når kraftstasjonen står stille, er basert på ei minimum slukevne på 0,28 m³/s. Dette må utbyggaren svare sikkert på!

Hydrologi og tilsig: Vi har ikkje vurdert dette (og normalt er det ikkje vår oppgåve heller, meiner vi). Med dei store konfliktane med biologisk mangfald som er i denne saka, er det viktig at hydrologiutrekningane, inklusive talet for spesifikk avrenning, er mest mogeleg korrekte, slik at til dømes Alminneleg lågvassføring ikkje er sett for lågt. Vi ber NVE vurdere tala spesielt med tanke på dette.

Inntak: Sett ut frå friluftslivssynspunkt har vi ikkje spesielle merknadar til plasseringa av inntaket. For å unngå konflikten med Lok 101 Bortnen: Gamlesetra (sjå Vedlegg 8, Miljøfaglig Utredning AS sin rapport), vil det vere ein fordel å flytte inntaket så langt nedover at Lok 101 ikkje vert påverka. For friluftsliv vil dette også vere ein liten fordel. Om konflikten med biologisk mangfald er så stor at inntaket bør flyttast nedover, må andre med meir fagkunnskap på området enn oss, vurdere.

Røyrgate: Traseen for røyrgata har vi ingen merknader til, men vi synest at **anleggsbreidda, 30 m, er svært stor**. Det vil føre til omfattande inngrep i det sårbare terrenget langs elva, og det aukar sjansane for at viktig biologisk mangfald kan gå tapt. Viss det skulle bli gitt konsesjon, ber vi NVE krevje at anleggsbreidda vert **mykje** smalare enn 30 m. Miljøtilsynet i NVE Region Vest i Førde veit mykje om slike spørsmål, og kan stille dei endelege krava i samband med detaljplanlegginga.

Kraftstasjonen: Vi har ingen merknader til plasseringa. Kanskje kunne den vore på oppsida av det stryket som er vandringsperre for laksen, men ettersom vi ikkje har vore på synfaring, har vi ikkje grunnlag for å kome med eit konkret framlegg, og vi ber NVE vurdere dette under sluttsynfaringa.

Ettersom elva er laks- og sjøaure(?)-førande, må det stillast nokre absolutte krav til kraftstasjonen:

Det må installerast omløpsventil i kraftstasjonen. For denne utbygginga må dette vere eit ufråvikeleg krav.

Det må settast i verk tiltak for å unngå at laks og sjøaure søker oppover i utløpet frå kraftstasjonen, og kanskje brukar dette som gyteområde med stor fare for innfrysing av rogn når det blir stopp i drifta av kraftstasjonen i dei kaldaste periodane om vinteren.

Det er opplyst at gytetilhøva for laksen ikkje er særleg gode i elva. Vi ber utbyggaren og NVE vurdere om det i tilknytning til utbygginga kan gjerast noko for å betre på dette, til dømes i den kulpen som er oppe under vandringshinderet for laksen, og der utløpet frå kraftstasjonen er planlagt.

Ettersom Bortnedalen vil verte mykje viktigare for friluftslivet etter at den nye hovudvegen gjennom Bortnen er bygd, må det leggjast stor vekt på støydemping av kraftstasjonen. Mellom anna er bruk av vasskjølt anlegg for å unngå viftestøy, eit aktuelt tiltak. Vi ber NVE stille krav!

Vegbygging: Det er gledeleg at vegen ikkje skal brukast til uttak av skog som kan skade dei store verdiane innanfor biologisk mangfald! Når det gjeld vegen mellom kraftstasjonen og inntaket, ber vi om at den etter utbygginga vert omgjort til "køyresterkt terreng", og at det vert lagt ekstra stor vekt på å tilpasse vegen til naturen. "Køyresterkt terreng" vil gje ein fullt ut tilfredsstillande veg til å kome opp til inntaket med traktor og gravemaskin for reinsking og

vedlikehald, samstundes som den kan bli i alle fall ganske bra tilpassa naturen, slik at inntrykket av dei store inngrepa vert dempa.

Kraftlinjer: Jordkabel fram til eksisterande 22 kV-line er bra!

Massetak og deponi: Nedst på side 6 i Aurland Naturverkstad sin rapport i Vedlegg 7 (side 48 i konsesjonssøknaden), står det følgjande:

"Det vert søkt om eit masseuttak frå ein glasifluvial avsetning nede i Bortnen. Dette er einaste glasifluviale avsetningen i området."

I kva grad denne glasifluviale avsetninga er "verneverdig", reknar vi med at andre høyringsinstansar og NVE vurderer. Vi har ikkje godt nok kunnskapsgrunnlag til å meine noko bestemt om det.

Køyremønster og drift av kraftverket: Vi merkar oss at utbyggaren ønskjer å kunne regulere vasstanden i inntaksmagasinet med inntil 1 m. Dette kan gjere det mogeleg å drive med "skvalpekøyning" av kraftverket, noko som vil vere svært uheldig for fisken i elva nedanfor kraftstasjonen.

Vi ber om at NVE uttrykkeleg totalforbyr all "skvalpekøyning" av kraftverket!

Arealbruk: Vi ber NVE krevje at arealbruken til trase for tilløpsrøyr vert redusert **kraftig**, til dømes at den vert halvert, for å redusere naturinngrepa langs elva! 30 m er altfor stor anleggsbreidd i dette sårbare terrenget, og vi veit at det finst måtar å arbeide på som reduserer denne breidda!

Kommentarar til verknadane av utbygginga:

Hydrologi: Dei store konfliktane med biologisk mangfald gjer at hydrologien er ekstra viktig for denne utbygginga. Vi ber NVE vurdere om det vil vere ein fordel å gjennomføre vassføringsmålingar i elva i eitt år eller meir for å samanlikne dei reelle vassføringane i elva med dei vassføringane som er teoretisk utrekna ved samanlikning med VM 85.3 Svartebotten.

Biologisk mangfald og verneinteresser: Dei to biologirapportane som følgjer konsesjonssøknaden i vedlegg 7 og 8 viser at det er **store verdiar** med mellom anna mange raudlisteartar, og store konfliktar med biologisk mangfald i influensområdet for utbygginga. Viss det skulle bli gitt konsesjon, må det derfor takast **store omsyn** til det biologiske mangfaldet både når det gjeld anleggsarbeidet og minstevassføringa. Utbyggaren har gjort ein heil del på dette området, og det er bra, men spørsmålet er om det er nok! For oss ser det ut som at minstevassføringa om sommaren bør aukast, til dømes doblast, medan minstevassføringa om vinteren kanskje/truleg er stor nok. (I tillegg synest vi anleggsområdebreidda for røyrгатetraseen er altfor stor.) Men vi presiserer at vi har ikkje fagkunnskap nok til å vurdere dette på ein god nok måte, så dette må andre høyringsinstansar, som Fylkesmannen, og NVE med sine fagfolk, vurdere.

Den nye biomangfaldlova gjer det enda meir aktuelt enn før å ta omsyn til det biologiske mangfaldet i slike saker. Vedlagt følgjer ei utskrift frå Artsdatabanken over dei raudlisteartane i området som er registrerte der. Vi kan nemne at den Sterkt trua Vasshalemosen som er nemnd, truleg veks minst 1 km nedstrøms den planlagde kraftstasjonen, slik at den ikkje er i faresona. Hasselrurlav, derimot, som vi ikkje kan sjå er nemnd i Miljøfaglig Utredning sin rapport, og som veks litt nord for elva, like aust for midten i Lok 102 Bortnen. Bortneelva nordside, kan vere i faresona for røyrгатetraseen. Vi er litt usikre på

om funnstadane på kartet i Artsdatabanken sine nettsider er nøyaktig nok markerte. (Når det gjeld Fossegrimemose ser det ut som dei ikkje er det.)

Fisk og ferskvassbiologi: Vi viser til det vi har skrive i omtalen av kraftstasjonen.

Flora og fauna: Det er svært sannsynleg at kongeørn brukar Bortnedalen til næringsøk. Vi har ikkje rapportar om hekking i dalen, men namnet Ørnereidsvatnet like sør for den austlegaste delen av vassdraget, indikerer at det er ørn i nærområdet.

Kulturminne: Vi er usikre på i kva grad den gamle vegen og stølsvegen, inklusive bruene, oppover langs Bortneelva er verdfulle kulturminne som bør takast vare på. Enkelte foto, mellom anna Bilde 13 i Vedlegg 6, kan indikere det. Men dette spørsmålet går vi ut frå at Fylkeskommunen vurderer.

Brukarinteresser: Sjå side 1 i fråsegna.

Avbøtande tiltak: Eit viktig tiltak i tillegg til det som er nemnt, er å gjere anleggsområdebreidda for røyrgatetraseen smalare. Likeins er det viktig å omgjere vegen på/ langs røyrgatetraseen til "køyresterkt terreng".

Vedr. minstevassføringa meiner vi det er rett å ha så høg vassføring som 2 gonger Alminneleg lågvassføring om vinteren. Så nær kysten er ikkje vinteren den same som lenger inne i landet, (vinteren 2009 - 2010 er eit svært stort unntak frå den regelen,) og vekstsesongen for plantar i så lågtliggende område som dette, går ofte langt inn i "NVE sin vinter" som varer frå 1. oktober til 30. april. Vi tolkar Miljøfaglig Utredning AS sin rapport slik at dei tilrår ei enda større minstevassføring, til dømes 4 gonger Alminneleg lågvassføring, eller enda meir, om sommaren, og ber NVE vurdere dette.

Samandrag av Turlaget sitt syn på utbygginga:

Utbygginga er i klår konflikt med friluftsinteressene, og konfliktnivået vil auke ganske mykje når den nye vegen som snart skal byggast, er ferdig. Då vert avstanden mellom Svelgen og Bortnen redusert frå 70 km i dag til anslagsvis 13 – 14 km, slik at tilgangen til tuområda i dalen vert mykje enklare. Konfliktnivået er likevel innanfor det vi (ofte under tvil) har akseptert i andre saker, slik at vi ønskjer ikkje å gå mot utbygginga med friluftsinteressene som einaste grunngjeving.

I denne saka ser det for oss ut som konfliktane med biologisk mangfald er svært store, og mykje større enn for friluftslivet. **Det kan derfor vere alle grunn for NVE til å vurdere om konsesjonssøknaden skal avslåast med biologisk mangfald om ei viktig grunngjeving.** Men dette må andre høyringsinstansar og NVE vurdere, vi har for lite fagkunnskap på området til å kunne gje ei konkret tilråding i dette spørsmålet.

Viss det skulle bli gitt konsesjon, viser vi til det vi har skrive under mellom anna kraftstasjonen, køyremønster og avbøtande tiltak. Vi viser også til det Miljøfaglig Utredning AS har skrive om "Program for vidare oppfølging og overvåking" i punkt 9 på side 22 i sin rapport. (Side 90 i konsesjonssøknaden.) Det ser ut til å vere viktig!

Eiere av Bruk nr. 9 gårdsnummer 81 uttaler følgende i e-post av 07.02.2010:

"Vi bed om at følgande kommentarer blir tekne med i handsaminga av konsesjonssøknad for kraftverk i Bortneelva, gardsnr 81, Bremanger kommune.

Underskrivere av dette brevet er eigare av bruk nr 9, i bygda Bortnen, Bremanger kommune, heretter kalla bruk 9. Vi har ikkje skreve under på avtale om kraftutbygging av elva i Bortnen med bedrifta Småkraft AS, heretter kalla søkjar.

Vi motset oss oreigning av delar av bruk 9 til utbygging av kraftverk.

Vedr. pkt 2.6.2 Egedomsforhold i søknaden:

Grunnlag: Så langt vi kjenner til foreligg det ingen rettslig kjennelse til kven som har egedomsretten til vatnet i Bortneelva. Men det finnes utskiftinger av innmark frå 1913 og utmark frå 1927/1928, samt tidligare praksis og lignande saker.

I konsesjonssøknaden frå søkjar vert det vist til at eigarane av bruk nr 9 eig 2 % av "vannfallet". Ved bruk av fallmeter vert dette truleg eit rett estimat. Dersom delingsmodellen går på "skyld," vert bruk 9 sin andel noko høgare.

Sidan det i søknaden kun vert referert til fallmeter, går vi ut frå at tidligare skifte av innmark og utmark ikkje er teke omsyn til. Vi tillet oss derfor å påpeike følgande frå desse utskiftingane:

I utskifting av utmark på garden Bortne (1927-1928), står det som følger under VIII, forskjellige slags bestemmelser: "Landslodd og fiskerier er uberørt i nærværende forretning og forblir som forhen. Likesaa er fiskeri i elver og vand samt vassdragsrettigheter uberørt i forretningen."

I tillegg er beskrivelsen av grensene mellom teigane formulert "...begynder i nordre side av Daleelven... ...utgaar fra Daleelvns søndre side..."

Vi vil i tillegg nemne at i utskiftinga frå 1913 er rettane for den andre vassdraget ("Sagelva") i Bortnen beskreve. Der står det som følger: "Forsaavidt vandkraften i Sagelven kan utnyttes i andet øjemed end nu, bemerkes at eiendomsretten til vandkraften tilhører samtlige skiftefæltets lodeiere efter skyld."

Vi syner også til utbygginga av "Nibbevassdraget" på 1960-tallet der oppgjerd for vassrettane vart delt mellom grunneigarane etter skyld med grunnlag i utskiftinga frå 1913 og 1927/1928.

Vi syner og til sak og dom i Gulating Lagmannsrett av 28.10.2005 vedr. egedomsforholda til vatnet i Kandalselva i Gloppen kommune. Lagmannsretten fastslo at vatnet i elva var sameige mellom grunneigarane, og at storleiken på retten til vatnet skulle avgjerast av den såkalte "smørskyld". Det er etter vårt syn stor likskap mellom denne saka og forholda i Bortnen.

Vassdragsrettane må då tolkast som felles.

Avtaleprosessen.

Eigarane av bruk nr 9 ønskjer å presisere at vi i utgangspunktet var positive til kraftutbygging i Bortneelva.

Gjennom avtaleprosessen 2005/2006 fekk vi ikkje avklara rettane til vatnet i elva. Konsekvensane av ei kraftutbygging vart heller ikkje tilstrekkeleg belyst.

Den foreliggende kontrakta, som vi sist har fått 20.07.2006), har også upresise formuleringar med omsyn til kva rettar søkjar vil ha på grunneigarane sine egedomar.

Eigarane av bruk 9 vil, uavhengig av delingsmodell, besitte ein liten del av vassrettane, og evt framtidige inntekter vert uansett avgrensa. I prosessen før avtale var det av stor betydning å få avklart konsekvensane av utbygging. Dette for å oppnå ei avtale som i størst mulig grad var sjølvavklarande sett i lys av ein tidshorisont på nærare 50 år.

Underskrivne eigarar av bruk nr. 9 er ikkje informert om framdrift i utbyggingsplanane eller blitt kontakta av søkjar sidan august 2006.

Dette finn vi litt merkelig, sett i forhold til formuleringa i søknaden under punkt 2.6.2 "Eiendomsforhold", .. "opprinnelig kontraktsforslag har blitt endret etter innspill frå fallrettshavere, men det har ikkje lykkjes å komme til enighet."

På bakgrunn av dei moment som framgår av ovanstående, motset vi oss oreigning av delar av bruk 9 sin eigedom til utbygging for kraftproduksjon."

Eiere av Bruk nr. 9 gårdsnummer 81 uttaler vidare følgende i brev av 14.09.2010:

"Vi syner til konsesjonssøknad frå Småkraft AS om tillatelse til bygging av kraftverk i Bortneelva i Bremanger kommune, Sogn og Fjordane, samt innspill i NVE's høyring i saka frå eigarane av bruk nr 9, datert 07.02.2010.

Etter ei samla vurdering av fleire moment i saka, vil eigarane av bruk nr 9 med dette melde frå om at vi trekker tilbake våre innspill til høyringa i nemnde brev."

Edvard Hartvigsen uttaler følgende i brev av 21.09.2010:

"Småkraft AS har søkt om konsesjon for bygging av kraftverk i Bortneelva, registreringsnummer 4841.

Som eigar i bustad i Bortnen, vil eg meddele at eg ser positivt på eit slikt tiltak. Ein framtidig arbeidsplass, i tillegg til utbetring av eksisterande bygdeveg, vil etter mitt syn kunne bidra til å sikre framtidig busetnad.

Håpar difor at søknaden frå Småkraft vert innvilga."

Jonny Lofnes uttaler følgende i brev av 22.09.2010:

"Under synfaringa med NVE vart vi opplyst om at vi kunne komme med innspel innen 3 veker etter synfaringa.

Eg vil til dette seie at eit slikt tiltak etter mitt syn vere positivt for framtida i bygda. I tillegg til framtidig arbeidsplass, vil ikkje minst betra veg og skogsveg vere med på å styrke næringsgrunnlaget og framtidig busetnad i bygda."

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

Søker har i brev/e-post av 07.02.2011 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

Bakgrunn

Vi viser til e-post der dere ber om Småkrafts kommentarer på mottatte høringsutsagn vedrørende konsesjonssøknaden for Bortnen kraftverk i Bremanger kommune i Sogn og Fjordane fylke.

Følgende interessenter har gitt sitt høringsutsagn i saken:

- *Bremanger kommune*
- *Sogn og Fjordane fylkeskommune*
- *Fylkemannen i Sogn og Fjordane*
- *Statens vegvesen*
- *Sogn og Fjordane energi AS*
- *Kommentar Anne Lise Skårhaug*
- *Sogn og Fjordane Turlag*

Bremanger kommune:

- *".... Ein føreset difor at minstevasføringa vert kravd slik det fremgår av søknad, med 108 l/s, og at det vidare i alle deler av anlegget vert lagt vekt på minimalisering av terrenginngrep. Revegetering må gjerast med stadeigne arter, og ikkje framande såfrøblandigar."*
- *Ved planlagt forsterkning av eksisterende bru bør det vurderast å la bru fundamentet stå att som eit kulturminne, og heller byggje på ny tomt.*
- *Masseuttak må samordnes med bygging av ny veg Bortnen- Sjørdalen.*

Tiltaket har vesentlege positive samfunnsverknader ved auka verdiskapning lokalt, og er i så måte eit godt næringstiltak i eit område prega av minkande folketal. Ein kan nok vidare forvente auka friluftslivferdsel ved bygging av Bremangersambandet del II, som gjer området lettare tilgjengeleg.

Småkrafts kommentarer:

- *Småkraft vil følge de krav som blir gitt i konsesjonsvedtaket og den minstevasføring som blir vedtatt (108 l/s). Overflate masser blir lagt til siden og tilbakeført etter legging av rør. Stedegne masser vil bli brukt til revegetering.*
- *Ved gitt konsesjon vil det bli tatt kontakt med kulturmyndighetene for vurdering av kulturhistorisk verdi for eldre bro. Løsning for kryssing av Bortneelva vil bli gjort i samråd med NVE og kulturmyndigheter.*
- *Det har vært kontakt mellom Statens vegvesen og Småkraft for vurdering av felles plan for deponering/bruk av masser. Småkraft ser positivt på å redusere inngrepene ved et samarbeid med vegkontoret.*

Småkraft er enig i den verdiskapningen og mulighet for opprettholdelse av bosetning i området som nevnes av Bremanger kommune. Småkraft anser bygging av Bortneelva kraftverk som avgjørende for dette. Bedre tilgjengelighet vil gi mer bruk av området. Bygging av Bortnen kraftverk vil gi ytterligere mer bruk av området til friluftslivsinteresser, ikke mindre.

Sogn og Fjordane fylkeskommune:

1. *Sogn og Fjordane fylkeskommune rår til at det vert gitt løyve til bygging av Bortnen kraftverk ut frå at fordeler og nytte ved tiltaket vert vurdert til å vere større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser.*

2. *Det er ein føresetnad at kulturminne som oppmurte deler av veg og bru i naturstein ikkje vert øydelagde. Aktuelt avbøtande tiltak er her evt. å legge rørgata og kraftverket på motsett side av elva. Anleggsveg mellom kraftverket og inntaket bør etter at tiltaket er fullført, omgjerast til køyresterkt terreng. Det vert ellers vist til Bremanger kommune sine merknader til NVE.*

Småkrafts kommentar:

Småkraft takker for positiv tilbakemelding på Bortnen kraftverk. Vi vil etter komme de ønsker som gjelder bevaring av bro (ved ev. å bygge ny bro). Vegen vil, dersom NVE krever det bli tilbakeført til kjøresterkt terreng.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, tilråding:

Fylkesmannen meiner at ei utbygging slik som omsøkt ikkje kan sameinast med dei naturverdiane som ligg langs Bortneelva. Etter Fylkesmannens vurdering kan ikkje inngrepa og dei negative verknadene for biologisk mangfold avbøtast med tiltak. Omsøkte prosjekt er ikkje i samsvar med den internasjonale konvensjonen om biologisk mangfald og den nye naturmangfaldlova §§ 4, 5 og 9. Fylkesmannen rår i frå bygging av Bortneelva kraftverk.

Småkrafts kommentarer:

Småkraft ser at bygging av Bortneelva kan gi innvirkning på det biologiske mangfoldet i dalbunnen, men etter våre opplysninger er det viktigheten av å opprettholde fuktighet som er avgjørende. Fuktighet vil holdes i jordsmonnet i restfeltet etter nedbør og den viktigste faktor for å opprettholde den er og ikke fjerne skog slik at soloppvarming og uttørring vil øke. Opprettholdelse av fuktighet vil bli tilnærmet det samme etter som før utbygging. Ved gjennomføring av tiltaket vil en være spesielt oppmerksom på bevaring av skog og tilbakeføring av topplag slik at inngrepet gir minst mulig negativ konsekvens. Ved slipping av minstevannføring lik det doble av alminnelig lavvannføring mener Småkraft at inngrepet er akseptabelt. Dersom det kreves det vil det bli montert omløpsventil eller tilsvarende ordning slik at utfall av kraftverk ikke medfører stranding av fisk.

Statens vegvesen:

Statens vegvesen kommenterer at dersom det blir gitt tilleggsvilkår for utbedring av avkjørsel som følge av småkraftutbyggingen vil kostnader i sammenheng med dette måtte dekkes av utbygger.

Småkrafts kommentarer:

Veden eventuell konsesjon vil det bli søkt vegkontoret om avkjørselstillatelse og eventuelle krav vil bli oppfylt. Det vil også bli tatt kontakt med vegkontoret for vurdering av felles bruk/deponering av masser.

Sogn og Fjordane Energi AS:

Sogn og Fjordane Energi AS kommenterer at det ikke er kapasitet på overliggende nett i området. Den nye 420 kV linjen mellom Ørskog og Fardal med tilhørende koblingsanlegg må være etablert før det er kapasitet til flere kraftverk. Påkoblingspunkt for Bortnen kraftverk vil være ved trafostasjon i Rugsund. 22 kV linje fra Bortnen til Rugsund har etter det SFE Nett kjenner til, kapasitet for tilkobling av Bortnen kraftverk.

Småkrafts kommentarer:

Småkraft vil etter eventuell konsesjon er gitt ta kontakt med SFE Nett for mer detaljert planlegging av nettilkobling. Slik vi ser det er det mulig å finne en løsning for tilkobling så fremt overliggende nett er etablert.

Kommentar fra Anne Lise Skårhaug:

Anne Lise Skårhaug representerer grunneier på gnr 81 bnr 9. De motsetter seg ikke bygging av Borten kraftverk men at rettigheter til bygging av Bortnen kraftverk blir ekspropriert.

Småkrafts kommentarer:

Småkraft har inngått avtale med eierne av gnr 81 bnr 9 slik at forholdet er avklart.

Sogn og Fjordane Turlag:

Sogn og Fjordane Turlag har flere momenter i sin uttale til Bortnen kraftverk. Friluftsinteressene vil øke i området pga ny veg mellom Bortnen og Sordalsvatnet.

- Inntaket bør flyttes nedstrøms Lok. 101 Bortnen Gamlesetra.*
- Rørgaten/anleggsbredde må bli smalere enn 30 meter.*
- Det må installeres omløpsventil, gytemuligheter må forbedres.*
- Kraftstasjonen må støydempes.*
- Anleggsvei må etter ombygging omgjøres til kjøresterkt terreng.*
- Minstevannføring om sommeren bør doubles.*

Småkrafts kommentarer:

- Det er riktig at ny veg mellom Bortnen og Sordalsvatnet vil medføre en lettere tilgang til Bortneelva men veganlegg medfører at den nedre del av Bortnen blir betydelig berørt. I tillegg til selve veglegemet vil tunnelmasser utgjøre betydelig inngrep. Bygging av Bortnen kraftverk vil totalt sett gi et mindre inngrep enn ny fylkesveg.*
- Rørgaten er tenkt plassert slik at den ikke kommer i berøring med Gamlesetra.*
- Som nevnt på befaring vil en redusere anleggsbredden på rørgaten. På enkelte partier vil anleggsvegen bli liggende oppå rørgaten som gir en anleggsbredde på inntil 10 m. Småkraft vil i detaljprosjektering i samarbeid med NVE regionkontor komme til den løsningen som gir minst mulig inngrep.*
- Dersom det blir krevd av NVE vil det bli montert omløpsventil eller tilsvarende. I utløpet har en mulighet for å kunne ordne bunnforhold slik at gytemuligheten blir forbedret.*
- Kraftstasjonen vil bli støydempet, det blir planlagt demping av lyd i utløpskanal. Ventilasjonsutløp vil bli plassert/ utformet på best mulig måte slik at støy fjernes.*
- Dersom det kreves fra NVE blir anleggsveg omgjort til kjøresterkt terreng.*
- Det er lagt inn betydelig minstevannføring om sommeren (det doble av alminnelig lavvannføring), sommeren er den del av året varmmengden har betydning for landskap og det biologiske mangfoldet. Småkraft mener den varmmengde som er*

tilbudt vil opprettholde de kvaliteter som er i området. Dersom NVE mener den bør økes vil dette fremkomme i deres vurdering.

Småkrafts konklusjon:

Vi mener at de positive sidene ved en utbygging av Bortneelva kraftverk er større enn ulempene. Influenksområdet er allerede berørt av tekniske inngrep (massedeponi, vegbygging) og bygging av Bortneelva kraftverk vil gi totalt sett en mindre endring for arealbruken enn allerede påbegynt ny fylkesveg. For grunneierne som har inngått avtale med Småkraft AS om utbygging av Bortneelva er dette en viktig tilleggs inntekt som underbygger et levende miljø i Bortnen.

Norge trenger mer fornybar energi! For å realisere en småkraftutbygging, er den avhengig av at de som innehar rettighetene til ressursene griper fatt i muligheten og iverksetter utbygging. Småkraft har etter 24 ferdig bygde kraftverk tatt god erfaring med å rydde, revegetere anleggsområder. Vi har tatt positive tilbakemelding på utført arbeid og vi har tatt byggeskikkspris på Oftedal i Sirdal kommune. Vi ber derfor NVE vektlegg de positive ringvirkningene prosjektet vil medføre for de lokale brukerne i den videre behandlingsprosessen.”

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Om søker

Søker for Bortnen kraftverk er Småkraft AS. Småkraft er et produksjonsselskap som ble etablert i 2002 og eies av Skagerak Energi AS, Agder Energi AS, BKK AS og Statkraft AS. Selskapet er etablert for å bygge småkraftverk i Norge i samarbeid med fallrettseierne. Grunneierne vil beholde eiendomsretten til fallet.

Om søknaden

Det søkes om tillatelse etter vannressursloven § 8 for utnyttelse av Bortneelva i Bremanger kommune til kraftproduksjon. Bortneelva har utløp i sjøen ved Bortnen ca. 68 km fra Svelgen med dagens vei. Med Bremangersambandet vil denne strekningen bli betydelig kortere.

Kraftverket vil nytte avløpet fra et felt på ca. 14,3 km² i et 119 m høyt fall i vassdraget mellom kote 159 og 40. Fra inntak føres vannet i nedgravde/nedsprengte rør til kraftstasjonen. I tillegg er det søkt om å legge om en mindre bekk slik at den renner ut i den planlagte inntaksdammen i stedet for at den kommer ut like nedenfor dammen.

Det er videre søkt om tillatelse etter energiloven til å installere en generator på inntil ca. 2,6 MW ved Bortneelva med nødvendig elektriske anlegg og med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer. Det er søkt om konsesjon til å legge en 2 km lang jordkabel fram til eksisterende 22kV-linje.

Beskrivelse av området

Bortneelva ligger vestvendt og renner igjennom en trang dal ut i Nordfjorden. Bortnedalen er en frodig dal preget av mye nedbør og høy luftfuktighet. Nedbørfeltet ved inntaket er beregnet til 14,3 km². Høyeste punkt i feltet er om lag 1092 meter over havet. Restfeltet er beregnet til 1,2 km². Området ovenfor planlagt kraftstasjon fremstår som urørt. Foruten rester etter en gammel støl finnes det ingen bygninger ovenfor planlagt kraftstasjon i inngrepsområdet. Langs vassdraget går det en gammel

steinsatt sti der en kan ta seg fram opp mot planlagt inntak. Ser en bort i fra denne gamle stien er det ganske uframkommelig i dalen. Elva bærer preg av å være ei flomelv og trolig svært sedimentførende. Langs elva er det tett løvskog, og selve terrenget svært sidebratt med mye løsmasser og større steinblokker på de flatere partiene.

Eksisterende inngrep i vassdraget

Det er i dag ingen tekniske inngrep på elvestrekningen som er planlagt fraført vann. Langs deler av elva går en gammel sledevei, som tidligere ble brukt til vedtransport. I øvre deler influensområdet finnes rester med mur etter en gammel støl. Nærmeste kraftlinje krysser rett over den planlagte kraftstasjonen. Et stykke nedenfor den planlagte kraftstasjonen er det etablert et vanninntak til et settefiskanlegg. Dette er ikke i bruk i dag.

Teknisk plan

Overføring

Bekken Skitløkane kommer inn like nedenfor planlagt inntak. Bekken er planlagt lagt om slik at den blir overført til inntaket.

Inntak

Inntaket er planlagt på kote 159 like ovenfor der sidebekken Skitløkane renner inn i Bortneelva. Dammen er tenkt utført som en enkel gravitasjonsdam i betong med damhøyde på 4 meter og bredde på ca. 25 meter. Neddemt areal er beregnet til ca. 2,5 daa. Bortneelva er svært masseførende og det legges vekt på at inntaket utformes slik at driftsproblemer unngås. Det er i søknaden tatt høyde for at magasinet må tømmes for løsmasser med jevne mellomrom.

Rørgate

Rørgate fra inntaket og ned til kraftstasjon får en lengde på ca. 1500 meter. Rørdiameteren er satt til 1,0 meter. Rørgaten er planlagt tildekket/nedgravd i hele sin lengde. Rørtraseen sammen med anleggsveier beregnet å få en bredde på ca. 30 meter på det meste. I og ved elva er det mye grov ur og blokkmark. Flere steder i rørtraseen er det meget sidebratt og, her er det planlagt etablert en fyllingsfot slik at røret skal kunne graves ned.

Kraftstasjon

Stasjonsbygningen er planlagt plassert 20 meter fra Bortneelva på kote 40 og vil få et areal på ca. 70 m².

Riggområde i anleggsperioden er planlagt på en bevokst steinør ute i Bortneelva.

Kraftstasjonen er planlagt med en maksimal slukeevne på 2,83 m³/s og minimum slukeevne på 0,28 m³/s. Til sammenligning er middelvannføring ved inntaket beregnet til 1,42 m³/s og alminnelig lavvannføring til 0,054 m³/s.

Elektriske anlegg

Kraftverket vil bli installert med en generator med installert effekt på 2,6 MW, ytelse på 3,0 MVA og en spenning på 0,69 kV. Transformatoren får en ytelse på 3,0 MVA og en omsetning på 0,69/22 kV. Kraftverket vil bli koplet med en 2 km lang 22 kV jordkabel til eksisterende 22 kV linje.

Veier

Eksisterende traktorvei innover Bortnedalen er planlagt oppgradert til anleggsvei og må forlenges frem til kraftstasjonstomten. I forbindelse med denne veien må 2 broer over Bortneelva utbedres permanent. Det er planlagt å etablere anleggsvei langs rørgaten fram til inntaket. Etter endt anleggsperiode ønsker grunneierne og søker at veien skal bli permanent slik at en kan tømme magasinet for sedimenter maskinelt, men det er i kommentar til høringsuttalelsen åpnet for at den kan gjøres om til kjøresterk del av terrenget.

Massetak og deponi

Det er planlagt å ta ut ca. 2000-3000 m³ med omfyllingsmasser til rørgaten. Massene er planlagt hentet fra innmark på en eiendom ved bebyggelsen og består av ca. 3000 m³ med grusig sand. Her har det vært tatt ut masser i begrenset grad tidligere. Etter endt anleggsperiode skal området arronderes og tilsås. Alternativt så vil arbeidene samordnes med vegvesenets bygging av nytt Bremangersamband og tunnel masser herfra knuses og brukes til omfylling.

Overskuddsmasser er planlagt mellomlagret og er tenkt brukt til istandsetting/etterbehandling.

Hydrologiske virkninger

Bortnen kraftverk vil utnytte et nedbørfelt på 14,3 km². Middelvannføringen ved inntaket er 1,42 m³/s og alminnelig lavvannføring er beregnet til ca. 0,054 m³/s. Kraftstasjonen er planlagt med en maksimal slukeevne på 2,83 m³/s noe som tilsvarer ca. 200 % av middelvannføringen. Minste slukeevne er oppgitt til 0,28 m³/s. 5 persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 0,04 m³/s og 0,9 m³/s. Det er foreslått slipp av minstevannføring på 0,108 m³/s hele året.

En utbygging som omsøkt vil føre til en betydelig reduksjon av vannføringen på den berørte strekningen, men flomoverløp vil tidvis sikre noe vannføring ut over minstevannføringen. Dager med vannføring større enn største slukeevne i et middels år er beregnet til 44 og dager med vannføring mindre enn minste driftsvannføring til 71 dager.

Produksjon og kostnader

Søker har beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Bortnen kraftverk til ca. 7,7 GWh fordelt på 5,1 GWh vinterproduksjon og 2,6 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 20,3 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 2,7 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Det vil likevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Arealbruk og eiendomsforhold

Rørtraseen inkludert anleggsvei vil legge beslag på rundt 45 000 m². Arealbruken i forbindelse med massetak er beregnet til 5000 m². I tillegg vil etablering av damsted og kraftstasjon kreve et areal på

til sammen 3000 m². Lagerplass til rør er beskrevet til å beslaglegge 3000 m². Arealbeslaget til kabeltraseen på 2 km er ikke beskrevet i søknaden.

I følge søknaden har søker inngått avtale med 6 av 10 som har rettighetene knyttet til disponering av grunn- og fallrettigheter på den omsøkte strekningen. Etter NVEs sluttbefaring har NVE fått opplyst at søker har kommet til enighet med alle grunneierne. Den delen av søknaden som gjelder ekspropriasjon av rettigheter faller dermed bort.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Utbyggingsområdet er i gjeldende kommuneplan angitt som LNF-område.

Samlet plan (SP)

Utbyggingen er under gjeldende grense for behandling i SP, og det finnes heller ikke andre SP-prosjekt som berøres av utbyggingen.

Verneplan for vassdrag

Prosjektet berører ikke vassdrag vernet i verneplan for vassdrag.

Inngrepsfrie områder (INON)

En utbygging som planlagt vil gi et bortfall av INON sone 2 på ca. 1,5 km².

Nasjonale laksevassdrag

Utbyggingen berører ikke nasjonale laksevassdrag.

Andre verneområder

Bortneelva ikke andre kjente verneplaner.

Fylkesvise eller planer for småkraftverk

Sogn og Fjordane fylke har hatt forslag til "Regional plan med tema knytt til vasskraftutbygging" på høring i 2010, men det er ikke fattet vedtak om planen.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 01.09.10 sammen med representanter for søkeren, Fylkesmannen og grunneiere. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Bremanger kommune er positive til en ev. utbygging. Influensområdet er avsatt til landbruks-, natur- og friluftsområde i arealplan fra 2004. Kommunen påpeker at området i dag framstår som urørt særlig i østre del og at området har stor verdi i forhold til biologisk mangfold. Kommunen mener av den

grunn at det må slippes minstevannføring som foreslått i søknad og at revegetering av rørgate må gjøres med stedege arter.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane går i mot ei utbygging slik det er framsatt i søknaden. Fylkesmannen påpeker at prosjektet ikke er i samsvar med den internasjonale konvensjonen om biologisk mangfold og den nye naturmangfoldloven med §§ 4,5 og 9.

Sogn og Fjordane fylkeskommune er positiv til ei ev. utbygging på visse vilkår. Kulturminner må ivaretas, samt at de anbefaler avbøtende tiltak som flytting av rørgate og kraftstasjon over til motsatt side av elven og at vei omgjøres til kjørestærkt terreng.

Sogn og Fjordane turlag kan ikke anbefale NVE å gå imot ei utbygging pga friluftsinnteresser, men mener at NVE bør vurdere å avslå søknaden pga områdets store verdi for biologisk mangfold. Turlaget gjør oppmerksom på det anbefalte programmet fra Miljøfaglig utredning AS, om oppfølging og overvåkning. Dette mener turlaget kan være av stor viktighet.

Sogn og Fjordane Energi gjør oppmerksom på at det i dag ikke er kapasitet på sentralnettet. På lokalnettet skal det i dag være kapasitet.

Statens vegvesen informerer om ny fylkesveg og at kostnadene ved ev. etablering av avkjørsel kan medføre at søker blir belastet.

Annelise Skårhaug representerer bruk nr 9 og motsetter seg ekspropriasjon av bruk 9 sin eiendom gjennom oreigning. Høringsuttalelsen er av privatrettslig karakter. Etter NVEs sluttbefaring har NVE fått opplyst at bruk nr. 9 har kommet til enighet med tiltakshaver om det privatrettslige knyttet til en ev. utbygging.

Tiltakets virkninger - Fordeler og skader/ulempes

Nedenfor har vi gitt en oversikt over hva NVE anser som de viktigste fordelene og skadene/ulempene ved den planlagte utbyggingen:

Fordeler

- Prosjektet vil i følge søknaden gi ca. 7,7 GWh i ny årlig fornybar energiproduksjon.
- En utbygging vil kunne føre til lokal aktivitet og verdiskapning og opprettholdelse av bosetting

Ulemper

- Etablering av rørgate og vei vil føre til om lag 1 km med tekniske inngrep i en svært viktig naturtype med flere registrerte rødlistearter og stort potensiale for ytterligere funn
- Fraføring av vann fra vassdraget vil gi lavere luftfuktighet i et område med kravfulle fuktighetskrevende rødlistearter. Her er også landets viktigste kjente lokalitet av fossegrimemose.
- En utbygging vil medføre redusert vannføring i Bortneelva og redusere leveområdene for bunndyr og fisk.
- En utbygging vil gi store tekniske inngrep i et svært sidebratt terreng med stedvis mye og storsteinet blokkmark i et område som i dag framstår som urørt
- Uten omløpsventil vil store arealer på den anadrome strekningen nedenfor kraftstasjon bli tørrlagt ved utfall i stasjonen.

NVEs vurdering

Småkraft AS har søkt om tillatelse til bygging av Bortnen kraftverk. Etter høringsrunden ble det klart at den største konflikten er knyttet til virkninger for biologisk mangfold. Høringspartene er delt i synet på en ev. utbygging. Bremanger kommune bemerker at tiltaket vil føre til store inngrep i et urørt område og at området har store naturverdier, men tilrår av samfunnsmessige grunner at det likevel blir gitt konsesjon på visse vilkår. Kommunen legger i sin uttalelse vesentlig vekt på at tiltaket vil gi positive ringvirkninger i et område med økende fraflytting. Fylkesmannen frarår konsesjon.

Fylkesmannen mener at ei utbygging som omsøkt ikke er forenelig med naturverdiene i området og at biologisk mangfold ikke kan ivaretas med avbøtende tiltak. Grunneierne i området er positiv til en ev. utbygging. Fylkeskommunen tilrår konsesjon, men forutsetter at oppmurte deler av vei og bru ikke blir ødelagt. De foreslår at rørgaten blir flyttet over til sørsiden av Bortneelva. Sogn og Fjordane turlag mener at tiltaket er i klar konflikt med friluftsimteresser, men likevel, under tvil, innenfor det de har akseptert i andre saker. For turlaget kan det se ut som konfliktene til biologisk mangfold er mye større enn for friluftslivet. Grunneierne mener at skogsvei inn i dalen er av stor betydning for næring og framtidig bosetning i bygda.

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Bortneelva vil i perioder få sterkt redusert vannføring mellom inntak og utløp, en strekning på ca. 1500 m. Elvas beregnede middelvannføring er på 1,42 m³/s. Maksimal slukeevne for kraftverket er 2,83 m³/s, tilsvarende 200 % av middelvannføringen. I et middelår vil vannføringen i følge søkers beregninger være under minste slukeevne 71 dager i året, mens det i 44 dager vil være større vannføringer enn kraftverkets slukeevne. Det er foreslått en minstevannføring på 108 l/s hele året som tilsvarer 2 ganger av beregnet alminnelig lavvannføring. Restfeltet nedenfor planlagt inntak er ca. 1,2 km², og det ble under befaring registrert noen mindre sidebekker som kommer inn på denne strekningen. Bekken Skitløkana vil ikke tilfører restfeltet ekstra vann da denne blir overført til inntaket. Restfeltet vil sammen med slipp av minstevannføring sørge for noe vannføring på den planlagt berørte strekningen. Selv etter en utbygging vil det i perioder med store flomtopper gå mye vann i Bortneelva, men disse vil bli noe dempet.

Vanntemperatur, isforhold og lokalklima

I følge søknaden forventes det ikke at en ev. utbygging vil føre til vesentlige endringer i temperatur-, isforhold og lokalklima. NVE er her av den oppfatning at fraføring av vann fra vassdraget med opptil 200 % av middelvannføringen kan grunnet vassdragets karakter føre til noe mindre fukt i dalen og dermed påvirke lokalklimaet.

Grunnvann, flom og erosjon

I følge konsesjonssøknaden forventes ingen forandringer på disse temaene. Av vannføringskurvene kan en se at det fortsatt vil gå større flommer i vassdraget, men disse vil bli dempet noe da kraftverket vil ta unna en del av flommen. Elva er masseførende og det vil trolig være nødvendig å opprettholde adkomstmulighet til inntaket for fjerning av masser fra tid til annen.

Biologisk mangfold

Bortneelva blir betegnet som et kystnært, middels stort vassdrag. Elva ligger i ett trangt vestvendt dalføre preget av mye nedbør og høy luftfuktighet. Dalen er lite påvirket av inngrep fra nyere tid. I følge miljørapporten fører topografi, klima og påvirkningsgrad til en meget høy konsentrasjon av

verdifulle naturtyper og rødlistearter. Den største trusselen ved en ev. utbygging vil være den indirekte effekten i form av redusert luftfuktighet i dalføret, hogst i rørgatetraseen samt økt fare for ytterligere hogst ved lettere tilgjengelighet. Konsekvensene av ei utbygging er satt til stor til meget stor negativ i miljørapporten, som følge av de store naturverdiene. Fylkesmannen påpeker at det i miljørapporten blir beskrevet at konsentrasjonen av verdifulle naturmiljøer og rødlistearter langs Bortneelva er uvanlig høy og det er få eller ingen andre vassdragsnære miljøer i området som kan vise til noe lignende. Fylkesmannen mener at føre-var-prinsippet jf. § 9 i naturmangfoldloven bør legges til grunn i denne saken.

Verdifulle naturtyper

Det er registrert 4 verdifulle naturtyper i influensområdet. To svært viktige naturtyper med kategori A som er beskrevet som lokalitet 102 og 25. I tillegg er det registrert to viktige naturtyper med kategori B som er beskrevet med lokalitet 101 og 103.

Naturtypelokalitet 102 rik edellauvskog (A-verdi) er relativ stor og dekker deler av den sørvendte lisida. Her vil omlag 1 km med vei og rørgate gå igjennom denne naturtypen. Lokaliteten er preget av eldre lauvskog og blir betegnet som middelaldrende til gammel. Skogen består av hassel og alm i de rikere partiene. Det er registrert flere kravfulle og rødlistede arter tilknyttet lokaliteten, der 4 er plassert i kategori "nært truet" og 2 kategori "sårbar". Potensialet for ytterligere funn er vurdert til ganske stort. I følge miljørapporten vil det beste for miljøet være å unngå alle typer inngrep i området.

Naturtypelokalitet 25 nordvendt kystberg og blokkmark (A-verdi) ligger noe lengre ned i influensområdet på sørsiden av elva. Den største delen av lokaliteten ligger nedenfor kraftstasjonen der elva beholder sin naturlige vannføring. I følge miljørapporten er det imidlertid grunn til å anta at fraføring av vann lenger opp i elva vil virke inn på luftfuktigheten også for dette området. Lokaliteten består av en del lauvskog med nordvendte bratte bergvegger. Området er godt egnet for fuktighetskrevende moser og lav. Her er det funnet store mengder med den rødlistede fossegrimemosen. I miljørapporten antas det at dette er den viktigste lokaliteten for fossegrimemose i landet, sammen med en lokalitet i Luster. I følge miljørapporten vil den beste skjøtselen for området være å unngå inngrep. Her vil redusert luftfuktighet være den største trusselen for lokaliteten ved en ev. utbygging.

Naturtypelokalitet 101 naturbeitemark (B-verdi) er et mindre område på ca. 20 x 20 meter i øvre deler av influensområdet. Lokaliteten er et åpent område med eng-preget vegetasjon. Her er det registrert hustufter som sannsynlig har vært en gammel støl. Det er gjort funn av kravfulle beitemarksopp inkludert en rødlisteart med kategori "nært truet". Alle former for inngrep her vil være negativt. Rørgate og vei som planlagt vil kunne komme i konflikt med lokaliteten.

Naturtypelokalitet 103 gammel lauvskog, nordvendt kystberg og blokkmark (B-verdi) ligger på sørsiden av elva parallelt med lokalitet 102. Lokaliteten består av lauvskogkledd blokkmark i nedre deler og bjørkeskog med bratte skyggefulle nordvendte bergvegger i delene ovenfor. Lokaliteten avgrenses i nord av Bortneelva. Her er det gjort funn av flere kravfulle, fuktighetskrevende planter, lav og moser. I miljørapporten er potensial for funn av rødlistede arter vurdert til å være til stede. I følge miljørapporten vil den beste skjøtselen for området være å unngå inngrep. Den største trusselen for lokaliteten ved en ev utbygging vil være redusert luftfuktighet.

Skogsbilvei opp til inntak vil i områder med skog erfaringsmessig føre til tømmerhogst. En vei opp til inntaket vil derfor kunne komme i sterk konflikt med de viktige naturtypene i området, spesielt lokalitet 102 som er en svært viktig naturtype med flere registrerte rødlistearter med stort potensial for ytterligere funn. I følge søker er det inngått en avtale med grunneierne om at veien ikke skal benyttes

til uttak av skog som vil redusere verdien av disse naturtypene. Vei og rørgate vil føre til utlufting langs hele denne strekningen. Selv med avbøtende tiltak for de tekniske delene av tiltaket mener NVE at fraføring av vann fra elva er svært konfliktfylt. Store deler av naturverdiene i dalen er direkte knyttet til den høye luftfuktigheten og en utbygging vil ikke være forenelig med § 9 i naturmangfoldloven (*føre-var-prinsippet*). Her står det at når en beslutning det treffes uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak. I dette tilfellet er det stor sannsynlighet at vannføringen i vassdraget påvirker luftfuktigheten i dalen.

Rødlistede arter

Det er registrert flere rødlistede arter i influensområdet og i følge miljørapporten som følger konsesjonssøknaden er det et klart potensiale for ytterligere funn. Tre av disse artene er registrert som sårbare og har da i følge rødlista høy risiko for utdøing.

I lokalitet 102 er det i miljørapporten registrert 3 rødlistede arter. Videre er potensialet for ytterligere funn vurdert som stort. Etter at miljørapporten ble skrevet er rødlista revidert i 2006 og 2010. Ut fra miljørapporten er 6 av de registrerte artene på lokaliteten rødlistet. Svartnende kantarell og ametystkantarell er sopp som begge er registrert på lokaliteten og har kategori nært truet i ny rødliste. Videre har skorpefiltlav kategori "nært truet". Både *Gyalecta flotowii* og kastanjelav er lav arter som er registrert som "sårbar". I tillegg er laven *Thelotrema suecicum* registrert og denne er nå registrert som "nært truet".

I lokalitet 25 er det registrert en rødlistet art, fossegrimemose "sårbar". Arten er svært fuktighetskreven. Lokaliteten blir antatt å være den viktigste lokaliteten i landet, sammen med en lokalitet i Luster. Populasjonsreduksjonen skyldes fragmentering av leveområder. I de eksisterende habitatene er kvaliteten på habitatet flere steder redusert som følge av påvirkninger.

I lokalitet 101 er det i miljørapporten registrert 3 rødlistede sopparter. Gulfovokssopp er registrert som "nært truet". Bronserødskivesopp og Blårandrødskivesopp, var begge registrert som hensynskrevende i rødliste fra 2006, men er ikke lenger rødlistet i den reviderte rødlista

I lokalitet 103 er det ikke registrert rødlistearter, men potensiale for nye funn er tilstede.

Fisk

Bortneelva har en anadrom strekning med både laks og sjørøret på 2,2 km fram til en kulp nedenfor et stryk, som anses som vandringshinder. Utløpskanalen fra kraftverket er planlagt ut i denne kulpen. Fylkesmannen påpeker at uforutsette utfall i kraftstasjonen vil kunne føre til tørrlegging og stranding av fisk og anbefaler at det må installeres automatisk forbislippingsventil ved en ev. utbygging. For å ivareta den anadrome strekningen mener NVE i likhet med fylkesmannen at det må installeres en forbislippingsanordning ved en ev. utbygging. Med en slik anordning mener NVE at anadrom fisk blir ivaretatt i tilstrekkelig grad.

Fugl

Det er ikke registrert rødlistet fugl i området. I Bremanger er hvittryggspett registrert, og Bortnedalen kan være et potensielt område for denne arten. Selve Bortneelva er av en slik størrelse og utforming at en også kan forvente at fossefall holder til her.

Forholdet til naturmangfoldloven og andre overordnede føringer

Naturmangfoldloven trådte i kraft den 1. juli 2009. Loven fastsetter forvaltningsmål for arter, naturtyper og økosystemer, og lovfester en rekke miljørettslige prinsipper, blant annet "føre-var" prinsippet og prinsippet om økosystemforvaltning og samlet belastning. Naturmangfoldloven legger føringer for myndigheter der det gis tillatelse til anlegg som vil kunne få betydning for naturmangfoldet. Etter NVEs syn blir formålet i naturmangfoldloven i praksis ivaretatt gjennom de grundige prosessene og vurderingene som ligger til grunn for et konsesjonsvedtak.

I NVEs vurdering av søknaden om Bortnen kraftverk legger vi til grunn bestemmelsene i §§ 4,5 og 8-12. Et positivt vedtak fattes kun der hvor fordelene og nytten av å gjennomføre tiltaket vurderes å være større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser. Tiltakets virkning for naturmangfoldet er et sentralt tema i denne vurderingen.

Kunnskapsgrunnlaget § 8

I naturmangfoldloven § 8 står det at avgjørelser som berører naturmangfoldet skal bygge på et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Bortneelva er undersøkt for rødlistede arter ved flere anledninger. Området ble befart i forbindelse med miljørapportene, som fulgte som vedlegg i søknaden og er utført av to uavhengige konsulentfirma. I miljørapporten er det konkludert med at det er potensial for funn av flere rødlistede arter langs Bortneelva. NVE mener at kunnskapsgrunnlaget og de registreringene av naturmangfold som er utført i søknaden er tilstrekkelig for flora og fauna til at vi kan fatte et vedtak i saken.

Føre-var-prinsippet § 9

I naturmangfoldlovens § 9. (*føre-var-prinsippet*) står det at når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak. I denne saken knytter det seg noe usikkerhet rundt i hvor stor grad luftfuktigheten vil bli påvirket naturtypelokalitet 25 men det er grunn til å tro at luftfuktigheten vil bli påvirket her også. NVE mener at det foreligger en risiko for alvorlig og irreversibel skade på naturmangfoldet.

Økosystemtilnærming og samlet belastning § 10

Naturmangfoldloven § 10 fastsetter prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning. Dette innebærer at man må ha kunnskap også om andre tiltak og påvirkninger på økosystemet slik at en kan identifisere den samlede belastningen, jf. også formuleringen i § 8 om "effekten av påvirkninger". I vurderingen av samlet belastning skal det både tas hensyn til allerede eksisterende inngrep og forventede framtidige inngrep.

På bakgrunn av de drøftinger som er gjort ovenfor, så mener NVE at en utbygging av Bortneelva vil kunne føre til vesentlige endringer av økosystemet i Bortnedalen over tid. Fylkesmannen påpeker at Bortneelva har store naturverdier. NVE mener at en utbygging av Bortneelva vil kunne føre til bortfall av kvaliteter som ikke er vanlige i regionen.

Forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer § 4

Målet inneholder både et kvantitativt og kvalitativt element ved at antallet naturtyper og økosystemer skal opprettholdes og at de skal ivareta artsmangfold, prosesser og produktivitet så langt det anses rimelig.

I forbindelse med en ev. utbygging av Bortneelva så vil den berøre store deler av en svært viktig naturtype av typen rik edellauvskog verdi A samt kunne påvirke en annen svært viktig naturtype av typen nordvendt kystberg og blokkmark verdi A. I tillegg vil en ev utbygging kunne påvirke to viktige naturtyper av typen naturbeitemark verdi B samt av typen gammel lauvskog verdi B.

NVEs vurdering er at truete og/eller sårbare vegetasjonstyper eller områder som er kartlagt som utvalgte naturtyper med verdi viktig (B) eller svært viktig (A) bør vektlegges sterkere enn trivielle vegetasjonstyper og naturtyper.

Forvaltningsmål for arter § 5

Forvaltningsmålet for arter tilsier at det er et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Artenes økologiske funksjonsområder skal også ivaretas så langt det er nødvendig for å nå målet.

NVEs vurdering er igjen at truete og/eller sårbare arter bør vektlegges sterkere enn trivielle arter med livskraftige bestander. Som nevnt tidligere i denne drøftingen så er det registrert svartnende kantarell (NT), ametystkantarell (NT), Gulfovokssopp (NT) skorpefiltlav (NT), *Thelotrema suecicum* (NT) *Gyalecta flotowii* (VU), kastanjelav (VU) og fossegrimemose (VU). Enkelte av disse artene, særlig fossegrimemose, er svært fuktighetskreven. De foreliggende planene vil med stor sannsynlighet påvirke de nevnte artene negativt. I følge miljørapporten som følger konsesjonssøknaden er det et klart potensial for ytterligere funn av rødlistede arter i influensområdet.

NVEs konsesjonsbehandling skal følge OEDs "Retningslinjer for små vannkraftverk" (2007). Det uttales i denne at

"tiltak som kommer i konflikt med arter som er kritisk truet eller sterkt truet, eller naturtyper Norge har et internasjonalt ansvar for, eller vil vanskeliggjøre nasjonal oppfyllelse av internasjonale avtaler kan ikke påregne konsesjon".

Arter på rødlista som er plassert i kategoriene "kritisk truet", "sterkt truet" og "sårbar" er gitt stor verdi. Ifølge OEDs retningslinjer må tiltak som kommer i konflikt med biologisk mangfold av stor og middels verdi for øvrig påregne pålegg om avbøtende tiltak som reduserer konflikten, eksempelvis i form av krav om minstevannføring og/eller andre miljøtilpasninger av prosjektene.

I naturmangfoldloven §§ 4 og 5 er det lovfestet et forvaltningsmål for å ivareta naturtyper og arter. NVE kan ikke se mulighet for å avbøte virkningene med krav om minstevannføring da naturtypene og rødlistartene hovedsakelig er knyttet opp mot luftfuktighet. Vi finner samtidig grunn til å vise til St.meld. nr. 26 (2006-2007) "Regjeringens miljøpolitikk og rikets tilstand", hvor det står at Norge har som mål å stanse tapet av biologisk mangfold innen 2010.

Landskap

I følge søknaden skal rørgaten graves ned/tildekkes i hele sin lengde. Området er bratt og består av mye blokkmark. På de bratteste partiene er det planlagt å etablere en fyllingsfot for å kunne grave ned rørene noe som vil kreve betydelige masser. Etablering av rørgate som planlagt på inntil 30 meters bredde vil føre til betydelige inngrep og sår i terrenget med mye sprenging og større skjæringer. I

områdets øvre del må rørgaten passere under en foss fra en større sidebekk. Under NVEs befaring ble vi presentert en løsning ved framføring av vei og rørgate med å sprengte seg under selve fossen.

Bremanger kommune påpeker at tiltaket slik det er planlagt vil medføre store inngrep i et trangt dalføre som framstår som ett urørt naturområde.

NVE mener at tekniske inngrep som vei og rørgate vil kunne fremstå som svært skjemmende i denne tette regnskogpregede dalen.

Kulturminner

Fylkeskommunen vurderer influensområdet til å ha potensial for funn av automatisk freda kulturminner. Under NVEs befaring ble vi oppmerksom på at eneste framkommelige mulighet mellom inntak og kraftstasjon var en gammel veg/sti som gikk langs Bortneelva. Fylkeskommunen er gjennom konsesjonssøknaden gjort oppmerksom på dette gamle veianlegget. Ut i fra det fylkeskommunen vet om slike veianlegg er det lagt mye arbeid i å bygge disse veianleggene over vanskelige parti med sterkt hellende terreng. Det er mye som tyder på at vegen/stien langs Bortneelva er et svært gammelt kulturminne av høyt kulturhistorisk verdi. Under NVEs befaring ble vi presentert en løsning der rørgaten skal gå i og langs denne vegen/stien. Ut i fra topografien går stien i den traseen en enklest kan ta seg fram i området. I den samlede vurderingen av tiltaket skriver fylkeskommunen at hele veien med oppmurte partier og bruer av stein må bevares. De foreslår at rørgaten flyttes til motsatt side av Bortneelva. Fylkeskommunen gjør også oppmerksom på ei gammel bru som er planlagt oppgradert i konsesjonssøknaden. De påpeker at denne brua med brukar i naturstein er godt synlig og et viktig veirelatert kulturminne i landskapet. Fylkeskommunen påpeker at brua på ingen måte må bli ødelagt pga. oppgradering. De foreslår at søker bygger ei ny bru i god avstand til den gamle brua som avbøtende tiltak. Under NVEs befaring observerte vi at det vil være svært krevende, sannsynligvis ikke gjennomførbart å legge veien på motsatt side av Bortneelva. NVE mener at det vil være uheldig at denne eldre ferdselsveien som i følge fylkeskommunen bør bevares, ødelegges av en ev. utbygging.

Vannkvalitet, vannforsynings- og resipientinteresser

Det er 5 gårder ved Bortnen som har drikkevann fra Bortneelva. I følge søknaden er det også et settefiskanlegg som tar vann fra vassdraget nedenfor det planlagte kraftverket. Settefiskanlegget var ikke i drift ved NVEs befaring og inntakskummen bar preg av å være forfallen. I følge grunneierne var settefiskanlegget ikke lenger i bruk. Ved å ta hensyn til brukere i en anleggsfase mener NVE at det ikke vil være problemer over tid knyttet til fremtidig drikkevannsforsyning til de aktuelle gårdene.

Landbruk

En utbygging vil i følge søknaden virke positivt for gårdsbruk som er delaktig i prosjektet. Forholdet til jord- og skogbruk vurderes i søknaden til å ha små konsekvenser. Det drives normalt lite hogst i området. Jordbruksinteresser vil kunne bli berørt dersom massetak blir etablert. Dette vil uansett bli midlertidig og konsekvensene er knyttet til anleggsperioden.

Brukerinteresser

Kommunen forventer en økning av friluftsferdselen ved bygging av Bremangersambandet. Ferdselen forbi Bortnedalen vil da øke betydelig og det vil være mer naturlig at med økt tilgjengelighet øker bruken av området.

Samfunnsmessige virkninger

Bremanger kommune mener at tiltaket vil ha vesentlige positive samfunnsvirkninger i et område med minkende folketall.

Et investeringsprosjekt på over 20 millioner kroner vil gi ringvirkninger både lokalt og regionalt som kjøp og salg av varer og tjenester både i en ev. byggeperiode og driftsfase. I søknaden viser søker til en masteroppgave ved Ås Landbrukshøyskole der det er gjort en undersøkelse på den direkte og indirekte lokale vediskapningen i kommunen ved bygging av småkraftverk. På bakgrunn av undersøkelsen anslås den lokale verdiskapningen for Bortnen kraftverk til å være rundt 25 millioner kroner. I følge søknaden skal det betales eiendomskatt og inntektskatt til kommunen.

NVE mener at den ev. utbyggingen vil styrke økonomien lokalt og kunne være med på å opprettholde bosettingen i distriktet samt gi ny fornybar energi til samfunnet.

Konsekvenser av kraftlinjer

For å kunne koble på et ev kraftverk til nettet er det planlagt å legge en 1,5 km lang jordkabel i adkomstveien til Bortnen kraftverk. Det er ingen som har negative kommentarer til dette temaet. NVE kan heller ikke se at dette er konfliktfylt.

Oppsummering

Småkraftutbygging vil i de fleste tilfeller påvirke allmenne interesser negativt. Prosjektjusteringer ivaretar ofte spesielle hensyn. I en samlet vurdering for biologisk mangfold er konsekvensene av tiltaket satt til stor til meget stor negativ. NVE har gjort en samlet vurdering av konsekvenser for de allmenne og private interesser som blir berørt.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 7,7 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag i fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. I 2010 klarerte NVE om lag 0,9 TWh ny energi fra småkraftverk. De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. NVE mener at så lenge disse interessene ikke er av svært stor verdi eller at de kan avbøtes i tilstrekkelig grad gjennom vilkår, så kan det gis en konsesjon til tiltaket. De konsesjons gitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi. Selv om en legger vekt på de ovenforliggende forhold mener likevel NVE mener at en ev. bygging av Bortnen kraftverk vil medføre betydelige negative virkninger i forhold til nytten for allmenne interesser. En årlig produksjon, lokal verdiskapning i anleggsfasen og inntekter til fallrettshaverne skal veies opp for ulemper som negativ virkning på biologisk mangfold med svært verdifulle naturtyper og sårbare rødlistede arter og forringing av landskap og friluftsliv.

Når det gjelder Bortneelva har hele influensområdet store naturverdier og meget stor verdi for biologisk mangfold. Det er også registrert en ferdselsvei som har kulturhistorisk verdi, denne veien går langs store deler av den planlagte rørgaten.

NVE har i denne saken ikke funnet det hensiktsmessig å søke etter reduserte alternativ. Selv med prosjektjusteringer som rørgate i tunnel for å hindre store synlige inngrep i landskapet, minste vannføringsslipp og uten bygging av anleggsveier, mener NVE at de allmenne og private interesser likevel blir berørt i så stor grad at det ikke lar seg forene med de biologiske verdiene i området.

NVEs konklusjon

NVE mener at ulempen ved bygging av Bortnen kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt.

Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her.